

skrbstva, zdravstva, kulture, šolstva, gospodarstva.

Ko se je ponovno pokazala nevarnost prevlade državnega aparata in slabitev družbene reprodukcije in to ne samo na ekonomskem področju, temveč tudi drugod, npr. tudi na idejnem področju, smo ponovno odkrili potrebo po podružbljanju zdravstva, šolstva, kulture, znanosti, socialnega varstva in skrbstva, pa tudi materialnih dejavnosti, ker zakoni trga ne morejo biti edini usmerjevalec ponudbe. Treba je trajno zagotoviti določene storitve s podružbljanjem SIS, kjer naj bi se onemogočila odtujitev sredstev, torej materialne baze oblasti birokracije in tehnokracije. Po ustavi so vsa sredstva izključno v upravljanju TOZD! V TOZD v družbenih dejavnostih se ne akumulira, temveč SIS svoj razvoj zagotavljajo z dogovarjanjem z združenim delom v materialni proizvodnji.

To naj bi preprečilo prelivanje sredstev prek dekretov oblastne državne birokracije in njeno bohotenje.

Odtujena sredstva in manipulacija z njimi je osnova nacionalizmom. Nacionalizem je ideološki odraz odtujenih sredstev in možnost, da se službe vsilijo kot oblast nad delom.

Potrebno je, da ustvarimo taka merila, da do družbenih sredstev pridejo tisti, ki imajo največjo produktivnost in tako z večjo akumulacijo odpirajo nove možnosti dela. Ovrednoteno naj bo to, da je v korist in svobodo dela vseh, enakih, bratskih, v ustvarjanju novega, boljšega življenja.

Ana Dolgan

(Naslednjic: Ivan Bizant
»Na medvoškem območju«)

Izobraževanje delegatov

Več delegatov iz organizacij združenega dela je na zadnjem zasedanju delegatov Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja enota Ljubljana-Šiška poudarjalo v razpravi, da je veliko nesporazumov in nejasnosti o tem: kaj se šteje v osebni dohodek (dodatki), ki je podlaga za oblikovanje pokojninske osnove. Veliko je tudi nejasnosti pri določanju in povečanju osebnih dohodkov, ki so osnova za odmero nadomestil delovnim invalidom z zmanjšano delovno zmožnostjo. Pogosto namreč prihaja do predplačil in vračanja dela že izplačanih nadomestil. Delegate je zanimalo, kako se v pokojninsko osnovo zajema osebni dohodek delavcev, ki delajo v tujini in katere nadure se v celoti zajemajo v pokojninsko osnovo. Seveda pa je bilo nanizanih še vrsto vprašanj, in da bi lahko na vsa tudi strokovno odgovorili, je dal zbor delegatov pobudo strokovni službi SPIZ, da organizira širši posvet z delegati.

Na posvetu, ki bo v drugi polovici meseca februarja, bodo delegati dobili na vsa vprašanja ustrezne odgovore in se z njimi obogatili za delo v delegatskem sistemu.

Stanko Hvale

Repnje:

Iz turških časov

38

Pri našem popotovanju po šišenski občini smo se že nekajkrat zatekli k literarnim delom, ki tako ali drugače opisujejo kraje tega območja. K temu nas ni navedlo pomanjkanje narodopisnega gradiva, pač pa preprosto dejstvo, da so tukajšnji literati s svojimi spisi kaj radi posegali v življenje vasi, iz katerih so izhajali ali v katere jih je zanesla življenjska pot.

Ko je pred desetimi leti izšla monografija o Maksimu Gaspariju, se je marsikdo šele prvič podrobneje seznanil z njegovim obširnim delom. Več kot pol stoletja je bil ta prijubljeni ljudski umetnik prisoten v naši likovni delavnici, ter je poleg imenitnih slikarskih del ustvaril tudi številne ilustracije. Posebno rad je opremil naša izvorna domača dela, med katerimi je našla dostojno mesto knjiga Turki pred sv. Tilnom. Nekaj ilustracij iz nje je bilo objavljenih že v omenjeni monografiji, bile pa so razstavljene tudi lani, ko je Narodna galerija v Ljubljani pripravila pregled Gasparijeve ilustrativne dejavnosti. Prav to nam je dalo povod, da se nekoliko pomudimo ob zgodbi sami, rečemo besedo ali dve o njenem avtorju, tistim pa, ki jim Gasparijeve ilustracije iz te knjige še niso »padle v oči«, naredimo veselje z objavo ene izmed njih. Prav njej velja namreč zahvala, da nam naslov knjige postane nekoliko bolj opredeljen, kajti šele tako lahko razberemo, da gre za dogodke pri Repnjah blizu Vodice, kjer je nekoč stal tabor s cerkvijo sv. Tilna.

Ker bo kmalu minilo osemdeset let, kar je knjiga izšla, ne bo napak, če zgodbo obširneje predstavimo. Sloni namreč na ljudskem izročilu, ki se tudi na repenskem koncu polagoma izgublja v pozabo.

Vrnimo se v čase, ko so pri nas divjali še Turki. Bili so strah in trepet kranjske dežele, saj so jo kar ne-

kajkrat opustošili po dolgem in počez. Okoli gradov in cerkva so naši ljudje postavili mogočna obzidja, kamor so se v hudih časih zatekali vaški prebivalci. V vodiški župniji je bil tak tabor nad Repnjami, kjer je na hribu stala utrjena podružnična cerkev sv. Tilna.

Dogodki iz naše zgodbe so se odvijali pred koncem 16. stoletja, ko so Turki še zadnjič prihrumeli nad slovenske vasi. Njihova krdela so ropala in morila tudi po šišenskih krajih. Zvonovi na Šmarni gori so žalostno naznanjali, da se tudi zanjo in za vso njeno okolico bliža turška nevarnost. Prebivalci Vodice ter okoliških sosesk: repenske, skaruške, poljske, veške, šinkovturnske in bukovške, so kar se da hitro pobrali svoje imetje ter živila ter se zatekli v utrjeno obzidje repenskega tabora. Pod večer tistega dne so se že prikazali prvi Turki. Domači fantje in možje so se pripravili na obrambo, žene in otroci pa so našli prostor v cerkvi, kjer so strahoma čakali na izid boja. Čez noč so prispele turške okrepiteve in boj se je začel. Repenski branilci so dobro obvladovali svoj položaj, toda kaj kmalu so se tudi njihove vrste počasi začele redčiti. Že ves dan so se pogumno borili a turški premoči niso bili kos. Razjarjeni Turki so uspeli prodrati celo v notranjost obzidja, vendar so jih hrabri domačini uspeli potisniti nazaj. Kljub temu pa je vse kazalo, da se repenskemu taboru bliža konec.

Tedaj pa je nastopil preobrat. Boltarjev Tilen iz Utika pri Vodichah, možakar, ki ga je zaradi visoke in okorne postave zasmehovala vsa vas, se je že pred leti umaknil na Šmarno goro, kjer je kot cerkovnik živel samotno življenje. On je bil tisti, ki je z zvonjenjem opozoril šmarnogorsko okolico pred Turki. Od daleč je bil priča srditemu boju nad Repnjami in kljub nekdanjim posmehom je sklenil pomagati vodiškim domačinom. Bil je bister mož in kaj kmalu je uganil pravo rešitev. S pomočjo smleških fantov, ki so tudi prihajali na pomoč, je zbral razbeglo živino, ki so jo branilci pustili v repenskem gozdu. Živalim je s smolo nakapal repe, potem pa jih prižgal z ognjem. Truma besnečih živali se je s hriba spustila nad oblegajoče Turke, ki so se v obupu skušali rešiti. Pri pobegu so zašli v močvirne mlake pod gozdom, v katere so se pogrezli s konji vred. Tako je bil tabor rešen, Boltarjev Tilen pa junak vse vodiške okolice. Veselje nad zmago pa je prekinil napol mrtvi Turek, ki je z zadnjimi močmi sprožil strel v rešitelja repenskega tabora.

Ježev ata iz Utika pri Vodichah je zaključil pripoved o sovaščanu Tilnu ter braniteljih repenskega tabora. Zgodbo mu je nekoč povedal ded in morda bi za večne čase ostala v vaškem krogu ali morda celo pozabljena, če je ne bi zapisal vodiški učitelj Julij Slapšak ter jo v knjigi predstavil tudi drugim slovenskim ljudem. Ko boste prihodnji mesec prejeli Javro tribuno v vaše domove, vas bo v njej že čakal zapis o tem pisatelju, ki je prav v Vodichah ustvaril svoja najboljša dela.

Andrej Mrak